

JOSEP SEBASTIÀ PONS

MISTERI DE SANT PERE URSEOL
O DE SANT MIQUEL DE CUIXÀ

CL. 161
EDGSA

Podem admetre el MISTERI DE SANT PERE URSEOL, ambivalent de Josep Sebastià Pons, tot que en ja té més de seixanta anys que el de mort, gràcies a una cinta gravada amb un magnetògraf domèstic. Els límits que ens fixava la durada del disc no ens ha permès, malauradament, d'utilitzar-ne veintena del tot, com ho desitjàvem. Tanmateix el que presentem és una versió completa de l'obra teatral, que correspon, amb molt poca excepció, al text publicat en "Col·lecció Trencaterrats", XIV Edició Barcelona, Barceloneta, 1967—. Heus aquí tres fragments que no hi podreu sentir.

Al present, després de la desdopció de l'ascensiu, Pons llegent el següent

ARGUMENT:

L'obra que venim a representar té un calient de cosa primitiva. Hi descobrirem el mateix aire de llegenda que travessa les finestres bessones del campanar de Sant Miquel.

Fa un ramat d'anys, els monjos de Sant Miquel de Cuixà tingueren la sorpresa de veure arribar, amb la companyia de l'abat Garí, el gran Pere Urseol, duc de Venècia. Hom assegura que, per fer acte d'humilitat, el duc caminava de genolls; i tothom se n'estranyava, perquè era un gran de la terra. Els veneciencs l'havien posat al cap del govern; així, molts no entenien per què havia desmonat la més alta dignitat de la vida.

En aquest sant refugi de l'alt Conflent el duc havia de sentir l'enyorança de tot el que deixava. I va caldre tota la vigilància de l'abat perquè es mantingués en el camí de la perfecció.

Després va demanar al pare abat que li permetés de viure sol, retirat en el bosc. Com que era molt vell, fra Modest li feia de domèstic. A la nit, quan tornava al monestir, tot sovint la porta era tancada. Un àngel el feia entrar amb una escala invisible. I una nit, mentre el pobre vell s'enlairava en aquesta escala, va sentir la màca aversivera de sant Benet, que amb tres focs l'advertia de la seva propera mort.

Després de la mort del sant, fra Modest, que era un gran serraller, va contar als amics del convent que havia tingut una visió geganta la qual ell havia estat acollit a la Glòria. El pare abat va castigar-lo amb que es merelera. I li va ordenar d'anar a viure a la muntanya, a guardar les vaques, ja que no servia per a altra cosa.

De manera que la llegenda acaba com una moralitat. Hi veureu uns dimonis satirionant de banda a banda. No us espantaran, perquè s'expressen com nosaltres.

I ara feu silenci i perdoneu les faltes, si us plau.

Després de la lectura de l'obra, el poeta diu:

Ve't aquí. Ara s'acaba. Aquesta és el MISTERI DE SANT MIQUEL DE CUIXÀ. Aquest obra, acompanyada de la música del mestre Pau Casals, va ser representada en el claustre de l'abadia el dia, o més aviat la nit del 12 de juliol de 1952, amb la col·laboració dels músics del festival i amb aquest repartiment: el veu, Gené Descazeaux; l'àngel, Constança Serra; Lluïser, Esteve Cau; Banyeta, Dalers Sala; que ho feia molt bé; Cua-cua, Mica Ferrer; Ignomant, Pere Urseol; Martí d'Alabada; Pare Abat, Felip Salas; fra Modest, Francesc Rodon; Faune, Josep Barquero; Pastor Baldri, Pau Rovina.

Ve't aquí. Aquests actors venien tots de Tolosa i ho van encantar. Cal dir que el meu amic Serra Baldri els havia ben agregats. Els va dir exactament tots els jocs d'acrobàcia que calia fer, i jo també, per part meua, hi vaig quedar.

I la veu de SIMONA GAY, germana de l'actor, a l'èpica:

S'ha acabat aquesta lectura, feta per en Josep Sebastià Pons, en la casa del Boies, el dia 2 de juliol 1961.

Després de la seva estada, el MISTERI DE SANT PERE URSEOL, O DE SANT MIQUEL DE CUIXÀ ha estat representat en quatre ocasions, sota la direcció d'Esteve Albert. ESTIVE ALBERT escriu:

Quan estudiàvem amb Enric Pepratx l'emplaçament de l'escala de llum, per en l'actor fa pujar al cel el protagonista del MISTERI, ens adonàvem d'unes poètiques, que sobressortien del sol, a l'angle del claustre que donava a la primitiva porta de l'església del monestir. Semblava el lluc més idoni...

No varem dir res, però, perquè s'acostava un grup de vint-i-dos acompanyats d'un muntjo-guia.

—Aquí vingut a agomollar-se el qui seria el papa Joan XXIII, quan era Patrici de Venècia. Aquesta semblava que és la tomba del Doc, que va construir l'església de Sant Marc, famosa al món sencer, car una Crònica antiquíssima referent que volgué ésser enterrat al peu de les grades del primitiu portal, que és aquest.

Vàrem restar atònits. La nostra fidelitat a l'actor i a la història no havíem pogut ésser més completa.

Josep Sebastià Pons que va escriure l'obra a suggerència de Pau Casals i del pare Urseol Verges s'inspira d'una pluja d'activitats dels anys cinquanta, quan a Circa començaven els Festivals de Pradon recollí la història i la tradició del pas d'aquell gran personatge del segle X, amb la unió i la plenitud amb què procedí sempre ser més, quan es tractava d'aquest Conflent que reverencià com a bressol i viver de la catalinitat essencial.

EL MISTERI DE SANT PERE URSEOL, resulta potser, l'emancipació més pura de l'esperit de Josep Sebastià Pons, poeta-dramaturg de la simplicitat, l'elevació i la profunditat.

El llenguatge és el de la bona gent del Rosselló i el Conflent, de la gent de la muntanya i dels petits vilatges: un llenguatge fresc, melèdic, incisiu, precís, intencionat, una mica sorreguer sempre.

Els personatges són els que reclamem el passatge caniguerne i les glòries pedres d'un monestir on hom respira, en la seva pròpia original, l'aire dels dies que l'abat Garí feia sentir, des de Cuixà, la seva veu per tota la Cristianandat i contribuïa activament a endegar un món iau e més treballat que el nostre.

"Sóc una mena de frare" va dir-me un dia el meu germà.

Escollíu Fra Urseol. És en Josep Sebastià Pons que expressa el millor de la seva ànima profunda i mística.

Simona Gay

Josep Sebastià Pons va néixer a l'illa del Riberal el 5 de novembre de 1886, en una família benestant originària del poble muntanyenc de Corbera. Estudià a Perpinyà, Madrid i Tolosa. El 1911 publicà el seu primer recull de versos ROSES I XIPRERS. El 1914, quan ja era casat i feia de professor a Gauret, feu mobilitat. Presoner dels alemanys fins a la fi de la guerra, visqué, en condicions molt dures, en un camp prop del Balcic. Després fou professor de llengua i de literatura castellana al Liceu de Montpel·lier i, des del 1929, a la Universitat de Tolosa. L'any 1953 es retirà al mas del Boies, a l'illa. Hi morí el 25 de gener de 1962.

La poesia ensenya planera i molt exigent, de gran qualitat, que trobem als seus llibres *EL BON PEDRIS*, *L'ESTEL DE L'ESCAMOT*, *CANTA PERDIU*, *L'AIRE I LA FULLA*, *CANTIL·LINA*, *CONVERSA*, entre altres fa d'ell una figura de primer rangle dins les lletres catalanes.

El seu teatre comprin, a més del MISTERI DE SANT PERE URSEOL, *AMOR DE PARDAL*, *EL SINGLAR*, *LA FONT DE L'ALBERA*, *EL PAPAGAI* I *FAULA D'ORPEU*.

MISTERI DE SANT PERE URSEOL O DE SANT MIQUEL DE CUIXÀ de Josep Sebastià Pons

EDIGSA

C. L. 16 L. 33 13 r. p. m.

Disseny: I. FORNÀS Foto: A. BASSÓ

Impremta: Gràfiques Suredà - Enllaç Roca, 61-63 - Barcelona Dca. Dep. 8. 3028-198